

АНТОНІМІЧНІ ОПОЗИЦІЇ У СФЕРІ ПРОСТОРОВИХ ПРИСЛІВНИКІВ ЯК ПРИПРЕДИКАТНИХ ПОШИРЮВАЧІВ РЕЧЕННЯ

У статті здійснено семантичну, функціонально-стильову класифікацію просторових прислівників, з'ясовано їхні антонімічні зв'язки, вирізнено семантичні типи опозицій у сфері локативно-статичних, локативно-директивних, локативно-транзитивних адвербіативів як припредикатних компонентів речень, утворених за зразком структурної моделі $S + P + Adv_{loc}$.

Ключові слова: просторові прислівники, адвербіативи місця, адвербіативи напрямку руху, адвербіативи шляху руху, антонімічні пари (опозиції), припредикатний поширювач, семантичний тип локативності.

Конкретними репрезентантами структурної моделі суб'єкт + предикат + правобічний просторовий поширювач ($S + P + Adv_{loc}$), що об'єднує речення із загальним планом змісту “носії процесуальної ознаки + процесуальна ознака + просторові межі реалізації процесуальної ознаки”, є три структурні субмоделі, кожній із яких притаманний свій семантичний опис: 1) $S + P + Adv_{loc} [stat]$ – “носії процесуальної ознаки + процесуальна ознака + місце реалізації процесуальної ознаки”; 2) $S + P + Adv_{loc} [dir. start \text{ або } fin]$ – “носії процесуальної ознаки + процесуальна ознака + напрям реалізації процесуальної ознаки: старт або фініш”; 3) $S + P + Adv_{loc} [trans]$ – “носії процесуальної ознаки + процесуальна ознака + шлях реалізації процесуальної ознаки”. Виразником того або того типу локативності виступають передусім предикат і правобічний поширювач. Важливу демаркаційну роль відіграють також префікс, який, сполучаючись із дієсловом-предикатом, реалізує локативну семантику, та контекст. Можливими заповнювачами програмованої основним носієм валентності припредикатної позиції є субстантивні словоформи (структурна субмодель $S + P + Adv [N_x]_{loc}$), прийменниково-іменникові форми (структурна субмодель $S + P + Adv [Prep + N_x]_{loc}$), прислівники (структурна субмодель $S + P + Adv [Ad]_{loc}$). Об'єктом пропонованої розвідки послужили речення, у яких функцію заповнювача позиції Adv_{loc} виконують адвербіальні лексеми з інтегральною семою “простір”. Предмет дослідження – антонімічні протиставлення у сфері локативних прислівників.

Вирізнений семантичний тип експлікаторів правобічної позиції досить численний (364 лексичні одиниці). Просторові прислівники можна класифікувати за різними критеріями: 1) за ступенем інформативної наповнюваності; 2) за семантичною специфікацією; 3) за функціонально-стильовою спеціалізацією. За ступенем інформативної наповнюваності адвербіативи диференціюють на два розряди: 1) синсемантичні і 2) автосемантичні. Перший розряд становлять семантично ненасичені прислівники [там, тут, онде, бозна-де, де-небудь, десь, десь-то, звідти, відтіль,

відтіля, звідси, звідтіля, звідціль, звідціля, звідсіля, звідусіль, відкіля, відкіль, відкільсь, казна-звідкіля, звідкільсь, звідкілясь, звідкіль, звідки-небудь, звідкись, нізвідки, нізвідкіля, хтозна-звідки, куди, абикуди, кудись, куди-небудь, куди-будь, куди-іще, нікуди, хтозна-куди, тудою [розм.], кудою [розм.], сюдою [розм.]). Вони самостійно не можуть функціонувати на правах припрєдикатного члена в реченнях структурної моделі S + P + Adv [Ad]_{loc}. Його рамки розширюють пояснювально-уточнювальні звороти, завдання яких полягає в тому, щоб конкретизувати план змісту синтаксичної конструкції, надати їй інформативної коректності, перевести її зі сфери синсемантичності у сферу автосемантичності. Між уточнювальними компонентами й уточнювальною частиною існують відношення загального і часткового, при якому часткове наповнює, конкретизує загальне, уводить у його межі те, що може бути органічним складником загального, пор.: *Хлопець опинився там, за лісом [перед хатою, біля ставу]; Хлопець виплигував тут, на траві [у полі, неподалік стежки].*

До другого розряду входять семантично насичені адвербіальні лексеми, тобто такі, які мають абсолютивне значення (близько, осьде, недалеко, віддалік, неблизько, осьде, віддалік, ген, подалі, вдалині, далеко, спереду, ззаду, навпроти, збоку, осторонь, потойбіч, праворуч, ліворуч, обабіч, пообіч, навколо, навкруги, скраю, зверху далі, знизу, зісподу, всередині, вдома, ззовні, зокола, скрізь, усюди, подекуди, де-не-де, ніде, зблизька, звисока, зсередини, ззовні, знадвору, звідусюди, ближче, вдалечину, назад, угору, додолу, нижче, надвір, наперед, углиб, назустріч, услід, південніше, північніше, мимо, повз, вздовж, упоперек). Вони входять до реченнєвої структури як самодостатні компоненти, отже, не потребують уточнення з боку інших залежних від них конституентів.

Семантична специфікація просторових прислівників полягає в тому, що вони членуються на три значеннєві розряди: 1) адвербіативи зі значенням місця (тут, там, близько, насподі, довкола, повсюди) (164 одиниці); 2) адвербіативи зі значенням напрямку руху – початкового (звідти, звідкіль, спіднизу, ззовні) або кінцевого (туди, куди, назад, уверх, наниз, досередини, назовні, вправо) (182 одиниці); 3) адвербіативи зі значенням шляху руху (тудою, мимо, повз, вдовж, поперек) (18 одиниць) (пор.: [1, 305-306]).

З погляду функціонально-стильової специфікації прислівники можна поділити на два розряди: 1) загальностильові та 2) марковані. У складі останніх, у свою чергу, вирізняють розмовні (тута, ондечки, там-сям, хтозна-де, близесенько, осьдечки, поближче, недалечко, неподалеку, поодаль, зоддалік, зоддалеки, ген-ген, подальш, далеченько, задалеко, назаді, насупротив, потойбіч, обіручки, округ, округи, наоколо, довкруж, довкруг, докола (“навкруги”), сподом, де-не-де, десь-не-десь, інде, відти, нізвідкіль, хтозна-відкіля, бозна-звідки, бозна-куди, недалечко, поближче, д’гори, д’горі, навстріч, настрічу, насупротив, наздогінці, навздогінці, вліворуч, управоруч, тудою, кудою, сюдою, здовж), діалектні (тутечки, тутечко, тутки, тутка, тамечки, тутечки, тутечко, оподалік, одаль, оподаль, передом, позатиллю, вокруги, звершечка, звершка, наверху, надолі, внутрі, декуди, звідтам, відтам, нівідки, нівідкіля, тамтуди, декуди, пріч, взад, горі, увиш, увишень, вділ, надолину, вдолину, долів, назверх, уздогін, поуз, поз, повздовж, поздовж, подовж, подовш), застарілі (нігде),

народнопоетичні (додомоньку), поетичні (ввись, вдогін, понавколо), термінологічні (на-гора [ГіРН.]) лексеми.

Покласифіковані за різними критеріями прислівники можуть утворювати антонімічні пари. Щоправда, не всі адвербіативи, які передають локальність, вступають в антонімічні відношення. Позбавлені цієї здатності лексеми з такими значеннями: “симетрично до локативного орієнтира” (навпроти, насупроти, насупротив [розм.]), “з обох боків локативного орієнтира” (обабіч, обаполи, пообіч, обіруч, обіручки [розм.]), “з усіх боків локативного орієнтира” (навколо, довкола, доокола, довкіл, округ [розм.], округи [розм.], навкруг, навкруги, наокруг, наокруги, наоколо [розм.], наокіл, вокруги [діал.], кругом, довкруг [розм.], довкруг [розм.], окіл, навкіл, зокола [“навкруги”] [розм.]), “кінцева межа локативного орієнтира” (скраю), “зовнішня (початкова) межа локативного орієнтира” (вглиб), “зближення з локативним орієнтиром” (назустріч, навстріч [розм.], настрічу [розм.]), “віддалення від локативного орієнтира” (вслід, вдогін [поет.], вдогонь, навздогін, уздогін [діал.]), “з різних боків локативного орієнтира” (врізнобіч, урозсип, врозліт, урозбіг, врозбрід, увсебіч, увсібіч, навсебіч, навсібіч).

Основу антонімічних протиставлень утворюють прислівники зі значенням напрямку руху. Інваріантною для цих антонімічних пар є опозиція “вихідний пункт руху – кінцевий пункт руху”. У реченнях структурної моделі S + P + Adv [Ad]_{loc} [dir: start або fin] вона представлена такими семантичними типами [далі СТ. – М.С.]:

СТ 1. “Напрямок руху з простору, що знаходиться поблизу локативного орієнтира – напрям руху в простір, що знаходиться поблизу локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [dir: start] (зблизька, зблизу [розм.], зблизенька) – Adv [Ad]_{loc} [dir: fin] (ближче, недалеко, недалечко [розм.], поближче [розм.]), напр.:

Хлопець кинув [камінь] зблизу – Хлопець кинув [камінь] недалеко.

СТ 2. “Напрямок руху з простору, який знаходиться на значній відстані від локативного орієнтира – напрям руху в простір, який знаходиться на значній відстані від локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [dir: start] (віддаля, віддалеки, віддалік, віддалі, здалека, здалеку, зоддалік [розм.], здалі [діал.], здаля [розм.], здалеки [діал.], здалік [розм.], звіддаля [розм.], звіддалі [розм.], звіддалеки [розм.]) – Adv [Ad]_{loc} [dir: fin] (вдалечину, вдалеч [поет.], вдалечінь, удалину, вдаль, далеко, даліше [розм.], далеченько [розм.], далекувато [розм.], далій [розм.], далеко-далеко), напр.:

Татарин віз [товар] здалека – Татарин віз [товар] далеко.

СТ 3. “Напрямок руху з простору, що знаходиться з протилежного або зворотного боку локативного орієнтира – напрям руху в простір, що знаходиться з протилежного або зворотного боку, чи в простір, розташований позаду локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [dir: start] (ззаду, з-позаду [діал.]) – Adv [Ad]_{loc} [dir: fin] (позаду, назад, взад [діал.]), напр.:

Хлопець крикнув з-позаду – Хлопець крикнув позад.

СТ 4. “Напря́м руху з простору, який знаходиться вище від локативного орієнтира – напря́м руху в простір, який знаходиться вище від локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [dir: start] (згори, звисока) – Adv [Ad]_{loc} [dir: fin] (вгору, вверх, увишень [діал.]), напр.:

Куля летить згори – Куля летить угору.

СТ 5. “Напря́м руху з простору, який знаходиться нижче від локативного орієнтира – напря́м руху в простір, який знаходиться нижче від локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [dir: start] (згори, звисока) – Adv [Ad]_{loc} [dir: fin] (вгору, увєрх, вище, ввись [поет.], д’гори [розм.], догори, горі (“угору”) [діал.], наверх, на-гора [гірн.], нагору, увиш [діал.], увишень [діал.]), напр.:

Вагон піднімався знизу – Вагон опускався вниз.

СТ 6. “Напря́м руху з внутрішніх меж локативного орієнтира – напря́м руху у внутрішні межі локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [dir: start] (зсередини) – Adv [Ad]_{loc} [dir: fin] (усередину, досередини), напр.:

Дим валив зсередини – Дим валив усередину.

СТ 7. “Напря́м руху із зовнішніх меж локативного орієнтира – напря́м руху в зовнішні межі локативного орієнтира”, напр.:

Adv [Ad]_{loc} [dir: start] (ззовні, знадвору) – Adv [Ad]_{loc} [dir: fin] (зовні, назовні, надвір, назверх [діал.]), напр.:

Крик доносився знадвору – Крик доносився надвір.

СТ 8. “Напря́м руху з правого (лівого) боку локативного орієнтира – напря́м руху в лівий (правий) бік локативного орієнтира”, напр.:

Adv [Ad]_{loc} [dir: start] (справа [зліва]) – Adv [Ad]_{loc} [dir: fin] (уліво, наліво, вліворуч [розм.] [управо, направо, управоруч [розм.]], напр.:

Незнайоμεць кинув [м’яч] зліва – Незнайоμεць кинув [м’яч] уліво.

СТ 9. “Напря́м руху з різних боків локативного орієнтира – напря́м руху в різні боки локативного орієнтира”, напр.:

Adv [Ad]_{loc} [dir: start] (відусюди відусіль, звідусіль, зусюди) [розм.], зівсюди [поет.], звідусюди, зовсібіч [поет.], зусібіч [поет.]) – Adv [Ad]_{loc} [dir: fin] (врізнобіч, урозліт, врозтіч, увсебіч, увсібіч, навсебіч, навсібіч), напр.:

Злидні лізуть зовсібіч – Злидні лізуть навсібіч.

СТ 10. “Напря́м руху в простір, який знаходиться попереду локативного орієнтира – напря́м руху, простір, який знаходиться позаду локативного орієнтира”, напр.:

Adv [Ad]_{loc} [dir: start] (наперед) – Adv [Ad]_{loc} [dir: fin] (назад), напр.:

Зв’язковий ступив наперед – Зв’язковий ступив назад.

Виділені семантичні типи антонімічних протиставлень активно виявляють себе у реченнях із прийменниково-відмінковими формами як припредикатними членами. Специфіка синтаксичних конструкцій із правобічним компонентом Adv [Ad]_{loc} [dir] (прислівник) у тому, що вони повідомляють про різні типи локативно-директивного плану змісту не лише диференційовано, тобто конкретно, а й недиференційовано, тобто узагальнено, без указівки на можливі часткові форми

реалізації. Роль просторового поширювача в них виконують синсемантичні адвербіативи:

СТ “Напря́м руху з простору, не визначеного щодо локативного орієнтира – напря́м руху в простір, не визначений щодо локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [dir. start] (звідти, відти [розм.], звідтам [діал.], відтам [діал.], відтіля, відтіля, звідси, звідтіля, звідціль, звідціля, звідсіля, звідусіль, відкіля, відкіль, відкілясь, відкільсь, звідки [“відкись”] [розм.], казна-звідкіля, звідкільсь, звідкілясь, звідкіль, звідки-небудь, звідкись, нівідки [діал.], нівідкіля [діал.], нізвідки, нізвідкіля, нізвідкіль [розм.], хтозна-відкіля [розм.], бозна-звідки [розм.], хтозна-звідки – Adv [Ad]_{loc} [dir. fin] (туди, тамтуди [діал.], абикуди, бозна-куди [розм.], декуди [діал.], кудись, куди (“куди-небудь”) [розм.], куди-небудь, куди-будь, куди-інде, нікуди, хтозна-куди, прич [діал.]), напр.:

*Гуркіт летів **звідкілясь** – Гуркіт летів **кудись**.*

Розгалужений спектр антонімічних відношень репрезентують речення, у яких правобічну позицію обіймають прислівники зі значенням місця. Зафіксовано такі семантичні типи опозицій:

СТ 1. “Дія відбувається на максимально близькій відстані від локативного орієнтира – дія відбувається на відносно далекій відстані від локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [stat] (близько, близенько, близесенько [розм.], заблизько, зблизу, зблизенька, ось-ось, осьде, осьдечки [розм.], от-от) – Adv [Ad]_{loc} [stat] (віддалік, віддалеки, віддаля, поодаль, поодалік, оподалік [діал.], одаль, далеченько [розм.]), напр.:

*Ніж лежав **близенько** – Ніж лежав **поодаль**.*

СТ 2. “Дія відбувається на відносно близькій відстані від локативного орієнтира – дія відбувається на далекій відстані від локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [stat] (поблизу, недалеко, недалечко [розм.], неподалік, неподалеку [розм.], неподалечку [розм.]) – Adv [Ad]_{loc} [stat] (зоддалік [розм.], зоддалеки [розм.], подалі, подальше [розм.], подальш [розм.], неблизько, ген, ген-ген [розм.], удалині, далеко, задалеко [розм.]), напр.:

*Табір розташувався **неподалечку** – Табір розташувався **далеко**.*

СТ 3. “Дія відбувається попереду локативного орієнтира – дія відбувається позаду локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [stat] (спереду, попереду, напереді, передом [діал.]) – Adv [Ad]_{loc} [stat] (ззаду, позаду, назаді [розм.], позад, позатиллю [діал.]), напр.:

*Місто виднілося **попереду** – Місто виднілося **позаду**.*

СТ 4. “Дія відбувається з південної сторони локативного орієнтира – дія відбувається з північної сторони локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [stat] (південніше) – Adv [Ad]_{loc} [stat] (північніше), напр.:

*Техніка зосереджена **південніше** – Техніка зосереджена **північніше**.*

СТ 5. “Дія відбувається з правого (лівого) боку локативного орієнтира – дія відбувається з лівого (правого) боку локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [stat] (справа, праворуч, правобік) – Adv [Ad]_{loc} [stat] (зліва, ліворуч, лівобіч):

*Покоси темніли **праворуч** – Покоси темніли **ліворуч**.*

СТ 6. “Дія відбувається нижче від локативного орієнтира – дія відбувається вище від локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [stat] (зверху, долом, знизу, нанизу, внизу, низом, зісподу, зсподу, сподом [розм.], насподі, спідсподу, вдалині [діал.], віднизу, надолі [діал.]) – Adv [Ad]_{loc} [stat] (зверху, зверхечку, зверхечка [діал.], звершка [діал.], зверх, наверху, поверха [діал.], нагорі, угорі), напр.:

*Ріка шумить **унизу** – Ріка шумить **угорі**.*

СТ 7. “Дія відбувається у внутрішній частині локативного орієнтира – дія відбувається із зовнішньої частини локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [stat] (зсередини) – Adv [Ad]_{loc} [stat] (зовні, ззовні, зокола, назовні, знадвору, назверх [“назовні”]), напр.:

*Семен фарбує [стіни] **зовні** – Семен фарбує [стіни] **зсередини**.*

СТ 8. “Дія відбувається по всьому простору, що виступає локативним орієнтиром – дія відбувається в окремих точках локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [stat] (скрізь, усюди, будь-де, повсюди, повсюдно, кругом [“скрізь”], поспіль, геть [“скрізь”], абиде – Adv [Ad]_{loc} [stat] (подекуди, де-де, де-не-де [розм.], деінде, десь-не-десь [розм.], декуди [діал.], інде [розм.]), напр.:

*Трава зеленіла **де-не-де** – Трава зеленіла **повсюдно**.*

СТ 9. “Дія не може відбуватися в будь-якому з просторів, що виступає локативним орієнтиром – дія відбувається по всьому простору, що виступає локативним орієнтиром”:

Adv [Ad]_{loc} [stat] (ніде, аніде, нігде [заст.]) – Adv [Ad]_{loc} [stat] (скрізь, усюди, будь-де, повсюди повсюдно, кругом (“скрізь”), поспіль, геть (“скрізь”), абиде), напр.:

*Ворог не стріляв **ніде** – Ворог стріляв **усюди**.*

Як і речення структурної субмоделі S + P + Adv [Ad]_{loc} [dir. start або fin], синтаксичні конструкції, утворені за зразком структурної субмоделі S + P + Adv [Ad]_{loc} [stat], репрезентують недиференційований план змісту, коли правобічну позицію експлікують синсемантичні прислівники. Ці адвербіативи утворюють такий семантичний тип антонімії:

“Дія відбувається в невідомому, точно не визначеному просторі – дія відбувається у визначеному просторі”:

Adv [Ad]_{loc} [stat] (десь-то, хтозна-де) – Adv [Ad]_{loc} [stat] (неподалік, далеко, скраю, навпроти), напр.:

*Олівець лежав **бозна-де** – Олівець лежав **скраю**.*

Пасивними щодо антонімічних зв'язків є локативно-транзитивні прислівники. Вони утворюють дві антонімічні пари. Перша пара представлена диференційованим у плані значення семантичним типом: “Шлях руху в напрямі довжини локативного орієнтира – шлях руху в напрямі ширини локативного орієнтира”:

Adv [Ad]_{loc} [trans] (вздovж, удovж, вповдовж, повздovж [діал.], поздовж [діал.], подовж [діал.], подовш [діал.], здovж [діал.]) – Adv [Ad]_{loc} [trans] (упоперек, поперек), напр.:

*Демонстранти перейшли [майдан] **уздовж** – Демонстранти перейшли [майдан] **упоперек**.*

Друга пара має такий недиференційовано-диференційований семантичний опис:

“Рух здійснюється невідомим шляхом – рух здійснюється відомим шляхом”:

Adv [Ad]_{loc} [trans] (тудою [розм.], кудюю [розм.], сюдою [розм.] – Adv [Ad]_{loc} [trans] (мимо, повз, поуз [діал.], поз [діал.], вздовж, удовж, вдовж, уподовж, повздовж [діал.], поздовж [діал.], подовж [діал.], подовш [діал.], здовж [розм.], впоперек, поперек), напр.:

*Авто промчало **сюдою** – Авто промчало **мимо**.*

Висновок подамо у вигляді таблиці, у якій представлено кількісний склад прислівників зі значенням місця дії, напрямку і шляху руху, їхню участь у формуванні локативно-статичної, локативно-директивної та локативно-транзитивної семантики, а також антонімічні зв'язки:

Статичні типи локативності (речення структурної моделі S + P + Adv [Ad] _{loc} [прислівник])	Статично-, директивно-, транзитивно-локативні прислівники		Диференційовані статично-, директивно-, транзитивно-локативні значення		Статично-, директивно-, транзитивно-локативні антонімічні пари	
	Кількісні характеристики					
	Абс. к-сть	У %	Абс. к-сть	У %	Абс. к-сть	У %
Локативно-статична семантика (речення структурної субмоделі S+ P + Adv [Ad] _{loc} [stat])	164	45 %	23	44 %	10	45,5 %
Локативно-директивна семантика: “старт”, “фініш” (речення структурної субмоделі S + P + Adv [Ad] _{loc} [dir: start або fin])	182 = 76 + 106	50 % = 21 % + 29 %	24 = 10 + 14	45 % = 19 % + 26 %	10	45,5 %
Локативно-транзитивна семантика (речення структурної)	18	5 %	6	11 %	2	9 %

субмоделі S + P + Adv [Ad] _{loc} [trans])						

ЛІТЕРАТУРА

1. Теоретична морфологія української мови / І.Вихованець, К.Городенська; за ред. І.Вихованця. – К.: Унів. вид-во “Пульсари”, 2004. – 400 с.

This article reveals semantic, functional-stylistic classification of local adverbs, it considers their antonimic relationship, distinguishes semantic types of oppositions in the sphere of local-stative, local-directive, local-transitive adverbs as prepredicative components of the sentences, made according to the structural model S + P + Adv_{loc}.

Key words: local adverbs, adverbs of place, adverbs of direction, adverbs of transition, antonimic pairs (oppositions), prepredicative expansion, semantic type locality.

Мацько Л.І.

ЕПІСТОЛЯРНА ЛІНГВОСТИЛІСТИКА МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

У статті розглядаються лінгвостилістичні засоби епістолярію М. Коцюбинського за прагматичною спрямованістю, емотивно-модальними авторськими оцінками, лінгвокультурними орієнтаціями та інтерпретаціями.

Ключові слова: лінгвостилістика, епістолярій, інтерпретація, інформативні, емотивні, художні тексти, імпресія, враження, концепти краса, флора, вода.

У статті розглядаються мовностилістичні особливості родинного епістолярію Михайла Коцюбинського на матеріалі 309 листів письменника до дружини Віри Устимівни (за виданням: Михайло Коцюбинський „Я так поріднився з тобою...”) [3, 281].

Художня мовотворчість Михайла Михайловича Коцюбинського не обійдена увагою української лінгвостилістики [12, 38-106]. Мову художньої прози Коцюбинського досліджували у кількох аспектах: як непроминальне явище розвитку нової української літературної мови кінця XIX – початку XX століття (Білодід І.К., Статєєва В.І.), як скарбницю української живомовної лексики й фразеології, багатство лексичної і граматичної синонімії (Паламарчук Л.С., Ощипко І.Й., Богдан М.М.), порівнянь (Довженко Г.Я., Марчук О.І.), поетичної семантики кольороназв (Іванов Л.Д.), метафор (Матвєєва Т.П.). Мова